

LIBRIS
ILIE C. ZAHARIA

SANCTUARUL SUFERINȚEI ROMAN AUTOBIOGRAFIC

**Editura
Economică**

ILIE C. ZAHARIA

Sanctuarul suferinței

Roman autobiografic

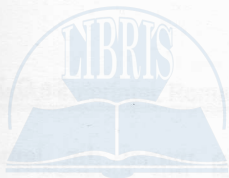

Cuprins

Prefață: Portret de autor în alb-negru sau portret în oglindă? (de Mihaela I. Zaharia)	9
1. Petrache și urmașii săi	15
2. Tatăl meu, Codiță, omul suferințelor	22
3. Copilăria mea și războiul	48
4. O adolescență furată	54
5. În slujba învățământului gimnazial (1954-1962)	73
5.1. Primul universitar la Școala Negreni, Județul Gorj	73
5.2. Albeni, începutul și sfârșitul unui mit	79
5.2.1. Viața de familie	83
5.2.2. Jucător și spectator al vieții cotidiene din Albeni	129
6. Colaborator și cercetător al Universității din Craiova: mafia lui Nicola și compania	162
7. În slujba Casei Pionierilor din Craiova (1978-1994)	206
8. Cercetări personale asupra Florei și a Vegetației Olteniei	220
9. Întâmplări adevărate:	240
9.1. Pădurea Arpadia, locul violențelor (Satul Florești, Comuna Turburea, Județul Gorj)	240
9.2. Frumoasa din Pădurea Șomârdol	243
9.3. Ciobanul din Pădurea Andreești	246
9.4. Lupii, mai buni ca securiștii	249

9.5. O persoană controversată	252
9.6. Prin Munții Gilortului cu nenea Gheorghiță	260
9.7. Godacii de la Săcelu.....	263
9.8. Andreeștenii au vrut să mă linșeze.....	266
9.9. În Țara Făgărașului	268
9.10. În Țara Brașovului muncitoresc	270
9.11. Iadul de la Copșa Mică.....	273
9.12. Târgu-Mureș, orașul umilinței	280
9.13. Centrele poluate din vestul țării	283
9.14. Moldovenii lui Ștefan.....	294
10. Academia Română fără academicieni	298
11. Corespondența cu oameni de știință din țară și din străinătate.....	315
12. Gânduri pentru cea care mi-a fost soție.....	331
13. Cititorilor mei	333

Petrache și urmașii săi

În mintea mea de copil, să fi avut între cinci și șapte ani, Patria mea era locul unde m-am născut și am trăit alături de părinții și frații mei.

Cine nu crede că poate exista o țară atât de mică, cuprinsă între două dealuri, așa cum sunt cele care străjuiesc modesta așezare Vidin, înseamnă că acela nu a fost copil, nu a avut copilărie.

Acest sătuc se află la sud de aria de adunarea apelor de la Rogojeni, unde cele două surate, Gilortul și Blahnița, își unesc zestrea de ape într-un singur curs, ce le poartă destinul până la Tântăreni, la confluența cu Jiul.

Dealurile care delimitează Lunca Gilortului sunt grupate într-o unitate geomorfologică cunoscută sub numele de Podișul Getic, cel care face legătura dintre zona de câmpie și munții din nordul Olteniei.

Lunca Gilortului este împodobită cu numeroase sate așezate la baza dealurilor și mai puțin pe pantele acestora sau pe platourile întinse. Unele ținuturi au fost populate de demult, chiar de pe timpul romanilor.

Satul Boea, străveche localitate gorjencească, cu o vechime de peste trei sute de ani, se află cantonat pe coastele Dealului Boea, cât și pe prima terasă a râului Gilort, care corespunde cu cea de la Târgu-Cărbunești.

Cu mai puțin de 70 de ani în urmă, Boea se bucura de o prosperitate deosebită. Cele circa 80 de gospodării beneficiau de o școală proprie, de o bisericuță din lemn și de o rețea de drumuri bine întreținute, care dădeau posibilitatea unui acces ușor spre satele vecine.

Peste râul Gilort exista un pod din lemn, distrus de mai multe ori de ape și refăcut de fiecare dată de harnicii boeni.

La început casele au fost construite numai din lemn, cu trunchiuri groase de copaci la bază, denumiți de localnici "groși", așezați direct pe pământ. După obiceiul de atunci, casele erau mici, cu una-două camere și foarte rar cu trei sau patru camere. Casele cu mai multe camere posedau un singur etaj, cu o singură scară din lemn, ce făcea legătura dintre parter și etaj.

Toate casele aveau în fața camerelor un spațiu denumit "tindă", înconjurat de un pridvor. Bârnela din lemn nu prezentau nici cercuială și nici nu erau tencuite. Una din încăperi poseda renumita vatră de foc, denumită și "ogeac"¹, unde focul ardea în permanență.

Lemnele, lungi și groase, erau stivuite pe coș în poziție verticală și ardeau de la baza lor. Acest foc servea la prepararea hranei și drept căldură pe timpul nopții. Oamenii dormeau pe jos, pe lângă foc. În aceeași încăpere, se depozitau cerealele, legumele și fructele.

Ferestrele și ușile erau de dimensiuni mici pentru a împiedica pătrunderea frigului în interior, mai ales pe timpul iernii.

Acoperișul caselor era înalt, tot din lemn, cu șiță de brad sau podină de fag. Cea mai bună era șița, recunoscută pentru rezistența ei la umiditate.

Prezența din belșug a lemnului asigura atât toate necesitățile gospodărești, cât și veniturile bănești ale oamenilor.

Casele construite după anul 1880 au avut la bază o temelie din piatră de râu, iar restul construcției era din lemn; camerele erau mai spațioase și mai bine luminate. Au dispărut acoperișurile înalte, ele au devenit mai joase și au fost acoperite cu tablă și țiglă. Au apărut în schimb sobele de cărămidă care au mărit confortul vieții la țară.

¹ Ogeacul are și o formă foarte interesantă, arată ca o pâlnie cu baza pătrată, este parte din bucătărie și înalt cât casa și se termină cu propriul său coș. E prevăzut cu polițe din scândură care poartă numele de "corlată". În ogeac se gătea mâncarea, uneori la tuci. În vatra ogeacului se coceau la țest turta, numită și "mălai", uneori și pâinea. În ogeac se lăsau și cârnații și șunca la afumat. El este una dintre piesele de rezistență ale caselor bătrânești din Gorj, alături de cuptorul amplu construit și dat și el cu var, așezat foarte aproape de casă și mai ales de bucătărie. În cel din urmă se coceau la sărbători și deci în cantități mai mari pâinea, turta și cozonacii și se făceau colacii pentru pomeni. (MZ)

Bisericuța din lemn a satului Boea, mărturie a existenței boenilor, se află în paragină, fără ca cineva să se îngrijească de soarta ei. Pe o bârnă de la intrare se găsește o inscripție care atestă anul 1821, data construirii acestui lăcaș sfânt. Din spusele celor bătrâni, s-ar zice că Domnul Tudor Vladimirescu, împreună cu oastea sa, ar fi luat Sfintele Paști la această bisericuță.

Generațiile anilor 1910-1919, pe umerii cărora a apăsător primul război mondial, au părăsit satul vechi și s-au mutat în lunca Gilortului, unde au pus bazele satului Vidin, în amintirea tinerilor căzuți la datorie în Războiul de Independență din anul 1877.

Popularea noului sat s-a făcut treptat, ultimii sosiți fiind de prin anii 1950-1960.

În timpul dictaturii comuniste, cea care a fost Boea a fost uitată și neglijată puțin câte puțin. Pe vechile drumuri au apărut șanțuri adânci flancate de arboret; pe ele abia se mai circulă cu piciorul. Boea, cu tot ce a reprezentat ea pentru civilizația Gorjului, a rămas o amintire dureroasă pentru cei care au admirat-o cândva pentru farmecul său.

Bunicul meu se numea Nicolae (v. Galeria foto), dar era poreclit "Petrache", era înalt, blond, cu nasul mare și buze cărnoase, cu fruntea lată, cu urechile mari și cu sfârcuri păroase. Unele defecte fizice, minore de altfel, erau compensate de blândețea și răbdarea sa.

Bunicuța, pe nume Maria (v. Galeria foto), era o ființă micuță și vioaie, era frumușică, deși îmbătrânise, dar nu-și pierduse din trăsăturile fizice din tinerețe. Ne mai certa câteodată când o supăram cu năzbâtiile noastre.

Casa bunicilor se afla la baza unei pante a Dealului Boea, într-o poieniță amenințată de extinderea ogașului cu sălcii, oprit din înaintarea sa prin ridicarea unor obstacole făcute din lemn de salcâm. Așa se întâmpla în fiecare primăvară, când întreaga familie lucra câte cinci-șase zile pentru a asigura gospodăria contra calamităților. Temelia casei era din piatră de râu și înaltă de aproape doi metri. Niciodată nu mi-am explicat de ce a fost nevoie să fie așa de înaltă, pentru că nu existau ape care s-o amenințe cu inundațiile. Cele două

camere erau făcute din lemn de gorun, cu o tindă îngustă și închisă cu blane² de fag. Acoperișul țuguat și înalt imita turla de coceni, parcă sfida bolta cerului. Acest stil mioritic era specific spațiului gorjenesc, întâlnit mai mult în satele de sub munte.

Prima cameră avea dimensiunea de 3/4 m și era destinată drept dormitor. Și acum mă întreb: cum au putut să locuiască opt suflete într-o singură încăpere? Norocul bunicilor că, după un timp, copiii au plecat de acasă, întemeindu-și propriile gospodării.

Camera de la nord, de aceleași dimensiuni, netencuită, poseda și ea renumita vatră cu foc, pe care noi, nepoții lor, o consideram un adevărat paradis. Aici erau depozitate atât făina de porumb și de grâu, oasele afumate ale porcului, cartofii, fasolea uscată, fructele, cât și obiecte de strictă necesitate: oale de pământ, străchini, linguri din lemn, tuciul, putineiul, o măsuță cu cinci scăunele hurdubite.

Camera arăta ca un adevărat bazar din bâlciurile de Sfântul Ilie, din Rudăria³ noastră. Printre bârne pătrundeau lumina soarelui și vântul, pereții erau înnegriți de fum, dar asta nu deranja pe nimeni. Noi așa consideram că trebuie să fie într-o casă de oameni. În toată casa, pe jos, se găsea pământ și de aceea se făcea praf cu ocazia măturatului. Se mai stropea cu apă, dar de noroi tot nu scăpam, mai apărea prin unele locuri.

Bunicii au avut șase copii: trei băieți și trei fete.

Primul copil a fost o fată, mama Lina de la Socu, căsătorită cu Ion Bușneag, fost administrator la Liceul Militar din Craiova.

Unchiul Ion era un om înalt, de peste 1,90 m și purta sub nasul borcănat niște mustăți mari, cu vârful răsucit către umerii obrazilor. Aceste mustăți îi dădeau un aer de om serios și respectat. Purta tot timpul haine militare kaki, dar transformate ca pentru civili. Era păcat

² În zona Gorjului, scândurile sunt denumite "blane". (MZ)

³ "Rudăria" era alcătuită din bordeiele din capul satului locuite de rudarii mutați apoi la Albeni; tot "în/la rudărie" era și în vale, spre punte, unde era zăvoiul din care aceștia tăiau lemnul pentru linguri, postăvi, fuse de tors. Mai târziu, aici au lucrat romii într-o cărămidărie care astăzi nu mai există din cauza Gilortului, care a înaintat mereu spre sat. (MZ)

să umble, săracul de el, în altfel de haine, atâta timp cât era păstorul lor! A "gospodărit" bine și cu folos niște amărâți de elevi care au crescut și cu puținul ce li se oferea pe masă. A avut vizite repetate din partea poliției vremii care scotocea prin casa de la țară după obiectele dispărute de la liceu. A fost bănuیت că furase echipament militar pentru ofițeri și elevi, dar și vesela de la internat. Toate aceste obiecte le-a dat pe la neamuri, mai puțin lui tata, care a refuzat să le primească. Multe dintre acestea le-a îngropat în albia Gilortului și acolo au rămas pentru totdeauna. Apa râului le-a înghițit și n-au mai fost găsite.

Cu această "funcție" mare, domnul de la oraș se forța să fie plăcut de către noi, atunci când ne vizita familia. Mie mi se adresa cu "Ilie Tesviteanu", mă lua în brațe și mă pupa pe gură. El așa proceda cu toată lumea, dar ne albea cu pupăturile sale. Părinților mei le era lehamite să-l întâlnească pe "cumnățelul" pe care nu îl aveau la inimă, ei evitau pe cât puteau practica lui protocolară. Soții Bușneag, după cum vorbeau, se dădeau mari "sfătuitori" și cunoscători în toate. După moartea fratelui meu, Ion, aceștia au avut curajul să-i propună tatălui meu dărâmarea casei, pentru că numai așa vor scăpa familia de tuberculoză. După acest incident nefericit, raporturile cu familia celor de la Socu s-au stins treptat, până la uitare.

Al doilea copil a fost unchiul Ștefan, cunoscut în sat cu porecla de "Fan". Sătenii i-au zis așa pentru că vorbea mult și promitea multe, ca un fanfaron.

Deși era un om voinic, boala l-a urmărit totuși toată viața. Îi plăcea să poarte mustați *à la Hitler* și a trăit de minune de pe urma politicii. Făcea parte din Partidul Național Țărănesc din România și de mai multe ori a ocupat postul de primar din comună. Se dușmănea de moarte cu 'nea Mitru Neagoe, liberal. Acesta era un tip certăreț și plin de umor. Din motive numai de el știute și-a schimbat numele în "Negoescu", pentru a fi la modă și pe placul liberalilor.

În fiecare campanie electorală, pe întreaga durată, duelul politic se purta între unchiul Fan și 'nea Mitru. De prezența programului electoral nici vorbă, dialogul se transforma în înjurături și în tot felul de meschinării.

Cei doi puneau la dispoziția alegătorilor cantități mari de băutură. Unii beau de uitau să-i mai aleagă, iar cei doi candidați își vărsau focul pe acești alegători uituci prin înjurături și bătaie. Scandalul se atenua după alegeri, când unul dintre ei pierdea posibilitatea de a mai conduce primăria.

După mulți ani de bătălii politice, înecat în băutură, săracul unchiul Fan a plecat și el într-o toamnă târzie pe drumul fără de întoarcere.

Al treilea venit pe lume, unchiul Gheorghe, a fost polițist la Poliția Bucureștiului, de la vârsta de 30 de ani și până în anul 1949, când a fost înlăturat din poliție de către comuniști. A ținut enorm de mult la părinți și frați, dar mai ales la tata. Lunar ne trimitea din București numeroase pachete cu tot felul de conserve, salam și pește sărat, în special crap de Dunăre. Nici noi nu rămâneam datori: părinții mei o ajutau la treburile gospodărești pe Lelița Măria, rămasă cu cele patru fete în satul nostru.

Comuniștii l-au considerat "dușman al poporului" și nu i-au dat posibilitatea de a fi salariatul statului român. A lucrat mai întâi ca muncitor zilier, apoi ca șef de echipă la Baza de recepționarea cerealelor din Târgu-Cărbunești timp de peste 20 de ani, până la pensionare.

După pensionare a fost chemat să conducă ferma de animale a ceapeului din comună.⁴

I-au plăcut mult femeile și a dezvoltat starea conflictuală cu acestea, pe seama cărora se distra. A murit de inimă la vârsta de 82 de ani.

Cele două mătuși, Veta și Florica, rămase fete mari din lipsa bărbaților plecați la război, trecute de 30 de ani, s-au măritat după anul 1945, cu consimțământul tatălui meu, pentru a avea și ele un rost în viață.

Cea mai în vârstă, Doda Veta, a avut parte de un soț leneș din cale afară, care mai era și un bețiv incurabil. Acesta se numea Nicolae, poreclit "Hălai", pentru că vorbea multe și fără rost. Până în toamna anului 1946 a fost prizonier la ruși, de la care a "împrumutat" ideile comuniste. Îi ura în egală măsură pe toți cei cu stare materială bună, inclusiv pe tata, cumnatul lui.

⁴ C.A.P.-urile erau cooperativele agricole de producție. În carte, autorul folosește – cu puține excepții resimțite de autor ca îndrituite – grafia "ceapeuri", iar pentru P.C.R. și U.T.C., "pecere", respectiv "utece". (MZ)

Nu îl mai oprea nimeni din turuială, din ce-a văzut el în lumea colhozurilor sovietizate, despre fericirea (?) acestor oameni...

La noi în sat, după colectivizarea agriculturii, spusele lui "Hălai" au fost din nefericire doar deșertăciuni amare.

De lucrat, să lucreze cumnatul lui tata, nici pomeneală, pentru că drumul spre cârciumă a fost mai ușor de parcurs decât munca adevărată. Neamul nostru lucra cu ziua la Baza de recepționarea cerealelor din Târgu-Cărbunești, acolo unde era șef de echipă unchiul Gheorghe. El a fost acuzat de către "Hălai", care spunea că este persecutat și neplătit pentru zilele lucrate. Banii câștigați pe cele 1-2 zile lucrate într-o săptămână se duceau pe băutură; acasă sufereau de foame soția și cele două fiice. Tatăl meu nu și-a uitat niciodată sora și nici nepoatele. Acestora le cumpăra îmbrăcăminte și încălțăminte, le aprovizionă cu făină de porumb și grâu, cu alte alimente, dar și cu lemne de foc. Conflictul dintre tata și această secătură de om a luat amploare, tata fiind amenințat cu moartea de cel care fusese tolerat în familia noastră.

După ce și-a antrenat ficatul cu secărică și rom, la cei 48 de ani, "Hălai" a plecat în lumea pe care și-a dorit-o atât de mult, cea condusă de Bacchus.

După moartea lui "Hălai", Doda Veta a trăit liniștită împreună cu verișoarele mele. S-a stins de tuberculoză la vârsta de 81 de ani.

Cea mai mică dintre copiii bunicului a fost Doda Florica, o femeie frumoasă și cumpătată. Deși căsătorită la vârsta de 33 de ani cu 'nea Ionică Dumitrașcu, poreclit "Raicu", au trăit puțini ani împreună. Alegerea făcută de tata s-a dovedit trainică, iar dintre toate fetele bunicului Florica a avut cea mai reușită căsătorie. Ea și acest om, mic de statură și viguros, dar harnic din cale afară, au construit într-un timp scurt și ajutați de tata o nouă casă în satul Vidin. După ce s-au mutat în noua casă, la mai puțin de patru ani, mătușa Florica a decedat din cauza unui ulcer stomacal netratat la timp.

Rar se mai găsesc în satul Vidin oameni care să-l întâlnească în muncă și cinste pe nenea Ionică Raicu, care se apropie de 80 de ani. Legăturile sufletești dintre tata și cumnatul său, ca și cea dintre familia mea și unchiul Ionică au rămas trainice și s-au bazat pe respectul reciproc.